

SØNDAGSPANELET

Erindringsglimt fra et liv med forandringer

Dagens kronikør rundede for nylig de 60. Det har givet anledning til tanker og erindringsglimt. Tiden er gået, men den er der alligevel.

JENS PETER CHRISTENSEN
Har været højesteretsdommer siden 2006. Forinden professor i stats- og forvaltningsret ved Aarhus Universitet. Har været formand for en lang række lovforberedende udvalg.

De andre medlemmer af Søndagspanelet:

SØREN PIND

EMILIA VAN HAUEN

CLAUS BRYLD

ELISABETH DONS CHRISTENSEN

MARC-CHRISTOPH WAGNER

BENTE TROENSE

Man bærer sin tid med sig. Den er gået, men man har den i sig. Og med sig. Født næsten samme dag, som Sovjet invaderede Ungarn. November 1956. Vokset op i en tid, hvor vi hverken havde bil eller telefon. Eller fjernsyn. Kun kat, høns og bier. Og cykler. Og en Nimbus med sidevogn. Der er billeder i familiealbummet fra de første 4-5 år. Man bilder sig ind, at man kan huske noget derfra. Men måske er det bare billederne, man kan huske? Og fjernsynet? Kan man overhovedet huske det? Jo, genboen havde fået et. Det må have været i 1962. For det var astronauten John Glenn, vi skulle over at se. John Glenn. Den første amerikaner i kredsløb om Jorden, og det første, vi så i et fjernsyn.

Og så er der billedet fra den dag, det var første skoledag. August 1963. Stående i indkørslen. I korte bukser, med tornyster på ryggen. Sammen med genboens søn, legekammeraten, Hans Peter. Vi ser fjalede ud, som man sagde i Skive. Dengang. Lidt fjalede. Generte, undseelige, usikre på det hele. Er det noget, man kan huske? Eller er det bare billedet, man kan huske? Nej, ikke kun billedet. For den nye skoletaske, tornystret, var brunt i forskellige nuancer. Det kan jeg huske. Og det kan ikke være billedets skyld. For der er tornystret bare sort. Farvebilleder var endnu ikke nået frem. Ikke til Skive i hvert fald.

Første skoledag. Lærerne måtte dengang stadig svinge spanskørret. Og endnu nogle år måtte de svinge næven, eller i hvert fald den flade hånd. Nogle fik flere bank end andre. Det tog de ikke skade af, sagde man. Og måske var det rigtigt. Selv mener jeg at kunne huske, at jeg fik en på siden af hovedet i en sangtime. I 4.-5. klasse. På en forældredag. Det var ikke så godt. Og så en gang en lussing – som en art naturlig følgevirkning af skoletiden. Var blevet bortvist i et par uger fra gymnastiktimerne på grund af dårlig opførsel. Vi skulle altid spille fodbold. Det var jeg dårlig til. Blev som regel valgt sidst eller næstsist. Det var træls. Så jeg blev obsternasig. Bortvist med seddel hjem. Der skulle underskrives. Og så én lige på hovedet. Af min far. Da han skulle skrive under på sedlen. Kan du ikke opføre dig ordentligt! Bang!

Det var den eneste gang, han på den måde svang sin fyrbøderhånd over mig. Læreren var en autoritet. Når han bortviste en, så måtte der være god grund. Så derfor. Fortjent. Men det ville jo ikke gå i dag.

Og meget ville jo ikke gå i dag. Som nu f.eks. sproget. En "sort" hed en "neger". Det var der ikke noget galt i. Sådan var det. I øvrigt havde vi aldrig set sådan en. Sådan i levende live. Det skete første gang, i 1973, på gymnasieudflugt til Paris. Ved Eiffeltårnet. Han solgte lærderhalsbåndssnore. Negeren. Sådan et købte jeg. Jeg har det stadig. Men dog ikke på.

Baggrundsmusikken i 1960'erne: Beatles. Ikke Rolling Stones. Den fem år ældre søster, Lisbeth. Hun var min helt. Hun var Beatles-fan.

Veninden var til Rolling Stones. Det var vi ikke. Fedtet hår. Uvaskede. Ikke noget for os. Beatles. Det var godt. Can't buy me love. I saw her standing there. Help. I'm down.

Men tiderne var fremgangstider. Fjernsyn kom til. Og en telefon. Som vi dog ikke måtte bruge. Til sidst endda en folkevognsboble, som kunne transportere min mor til rutebilstationen, kiosken, hvor hun ekspederede. Det er allerede knap 50 år siden.

Skolen. Og så roklubben. Det var det vigtige. Roklubben, hvor storesøster Lisbeth var begyndt. Der måtte jeg også ned. Så snart jeg havde nået de 12 år, som var krævet. Nu er det ikke længere billeder. Nu er det med sikkerhed noget, der kan huskes. Fjordens saltvandslugt. Den lange slanke

cedertræs-singlesculler. Indkøbt specielt til mig. Konkurrenceidræt. Rolandshold. Sporten. Det eneste sted, hvor den ultimative sandhed findes. Den hurtigste vinder. Altid. Som 40 år senere. På Mt. Ventoux' 17 km lange bjergside, lige op i luften. Uden nåde. På cykel. Man finder sit tråd. Eller gør det ikke. I så fald er man færdig. Man møder sandheden på bjergsiden. Den, der vejer mindst og har den største ilt-optagelse, kommer først op. Sandheden findes.

Sådan er det ikke i dagliglivet. Sandheden er flygtig. Retfærdigheden også. På nogle skinner solen. Det er sindet, det kommer an på, sagde min mor. Sindet. Man er født med det, sagde hun. I vidt omfang i hvert fald. For nogle falder mange ting let. For andre svært. Og det bliver måske ikke lettere med alderen.

Og nu? Snart 50 år efter Beatles? Snart 40 år efter roningen? 20 år efter jeg blev professor. 10 år efter en plads i Højesteret? Hvad så? Ja, så måske ikke noget. Som for de fleste: Det hele er jo ikke så ringe endda. Og det kunne i hvert fald sagtens have været værre. Heldigvis er man jo jyd. 60 år. Hvad så? Ja, måske ikke noget. »Det sommer sig ikke for den, der er til års, at følge moden, hverken i tænkelige eller påklædning,« har Goethe sagt. Og han fortsatte: »Men man må vide, hvor man selv står, og hvor de andre vil hen.« Så sandt. Man ved, hvor man står. Måske.

Og der er vel fortsat nogle år forude. Men man bør nok ikke svinge sig for højt op. Skæbnen kan hurtigt ramme ned og have en til bedste. For som den gamle hugaf Johs. V. Jensen skrev: »Det er imidlertid muligt at blive gammel uden at standse i Væksten. Man har Eksempler paa produktive Naturer som har lagt til i aandelig Kapacitet og Overlegenhed, lige til de i en høj Alder mejedes ned af et eller andet svigtende Organ.« Sentimentalitet lå ikke til Jensen. Det ligger vist heller ikke til livet. Ikke engang på en søndag.

Iværksættere lærer rigtig meget af deres fejl

Kasper Friis
jobtilunge.dk
Poppelvænget 11, Silkeborg

Et gammelt ordsprog, som de fleste har stiftet bekendtskab med, lyder, at man skal lære af sine fejl. Derfor undrer det mig, at modargumentet for at give umyndige nemmere til-ladelse til at starte virksomhed er, at det kan resultere i en gæld til den umyndige.

Ja, bevares, det er en mulighed – det er blot værd at huske på, at før

et lån kan arrangeres, så kræves det, at en långiver – bankmand eller investor – erklærer sig enig i, at den umyndige er i stand til at drive virksomhed.

Samme usikkerhed hersker uanset alder. Og lad os antage, den umyndige fejler med sin første virksomhed – så har han/hun lært en hel masse, der kan bidrage til, at den næste virksomhed, iværksætteren starter, skaber arbejdspladser og vækst i Danmark. I mine seks måneder som iværksætter

har jeg lært mere om virksomhedsdrift, markedsføring og bogføring, end jeg nogensinde har på skolebænken.

Når jeg taler med folkeskoleelever, der interesserer sig for iværksætteri, er det tit ventetid og papirarbejde i forbindelse med at stifte virksomhed, der holder dem tilbage. Det er fremgerligt. Som samfund bør vi fremhjelpe og bidrage til, at vi får flere yngre iværksættere. Papirarbejdet og lovgivningen bør ikke stå unødvendigt i vejen for

motiverede, initiativtagende, målrettede og arbejdsomme unge.

Der er mange måder, hvorpå man kan starte virksomhed – heldigvis. En bilforhandler vil formentlig påkræve et etableringsbudget, hvor der står millioner af kroner til indkøb af biler, lager, kontormøbler og andet. Men iværksætteri kan være meget andet. Det kunne være en ung gut med interesse for at lave hjemmesider, som blot kræver 250 kr. at begynde med til at købe et domæ-

nenavn til hans hjemmeside. Og hvis hans virksomhed går ned, så er mit bud, at der fortsat vil være havregryn i skuffen, vand i hanen og tøj på kroppen.

Til gengæld tør jeg også stå på mål for at ytre, at han har fået erhvervsgavnlige erfaringer, der kun vil bidrage til hans fremtidige iværksætteri, arbejde eller skolegang.

Jeg lærte først at lave regnskab, bogføre og afregne moms, da jeg selv sad med det i hånden.